

**ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΕΡΩΤΗΣΗ**

**ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΥΠΟΥΡΓΟ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θέμα: Αντιμετώπιση του φαινομένου του σχολικού εκφοβισμού και της ενδοσχολικής βίας

Το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού ή bullying, όπως είναι γνωστός ο όρος διεθνώς, έχει αρχίσει να παίρνει ανησυχητικές διαστάσεις, καθώς απαντάται ολοένα και συχνότερα στα ελληνικά σχολεία –ιδιωτικά και δημόσια. Αναγνωρίζεται πλέον και στην Ελλάδα ως ένα μεγάλο σύγχρονο κοινωνικό πρόβλημα και αποτελεί ολοένα και περισσότερο αντικείμενο προσοχής, έρευνας και μελέτης.

Με τον όρο «σχολικός εκφοβισμός» εννοούμε την επιθετική συμπεριφορά μεταξύ μαθητών, η οποία εκδηλώνεται με σωματική επίθεση (σπρωξίματα, κλωτσιές, κ.α.), συναισθηματική επίθεση (απειλή, εκβιασμός, απομόνωση του παιδιού-θύματος, κοινωνικός αποκλεισμός, καταστροφή προσωπικών του αντικειμένων), λεκτική επίθεση (σαρκασμός, βρίσιμο, ειρωνεία, ρατσιστικά σχόλια κ.α.). Μορφές σχολικού εκφοβισμού αποτελούν ακόμη ο σεξουαλικός εκφοβισμός και ο ηλεκτρονικός εκφοβισμός ή cyber bullying (εκφοβισμός μέσω διαδικτύου και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, μέσω μηνυμάτων σε κινητό τηλέφωνο κ.α.).

Για τα σχολικά έτη 2004-2005 και 2006-2007 το Υπουργείο Παιδείας χρηματοδότησε έρευνα, στην οποία πήραν μέρος 4.000 παιδιά και έφηβοι, μαθητές της ΣΤ δημοτικού, Γ' Γυμνασίου και Α' Λυκείου, καθώς και 200 εκπαιδευτικοί πανελλαδικά. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού είναι αντιληπτό από τους μαθητές σε διάφορες μορφές και διαστάσεις.

Τουλάχιστον το 50% των μαθητών αναγνωρίζει όλες τις μορφές σχολικής βίας, καθώς και τον όρο του «εκφοβισμού». Για το 20%, όλες οι μορφές εκφοβισμού εμφανίζονται αρκετά συχνά στο σχολείο, με κυρίαρχες τις λεκτικές μορφές, όπως κοροϊδία, σεξουαλικά σχόλια, διακρίσεις. Τα αγόρια είναι συχνότερα και δράστες και θύματα σχολικού εκφοβισμού.

Το 10-13% δήλωσε ότι είχε βιώσει ως θύμα το φαινόμενο κυρίως με τη λεκτική του μορφή και τη μορφή του κοινωνικού αποκλεισμού. Ο εκφοβισμός εκδηλώνεται συνήθως σε χώρους στο σχολείο χωρίς επίβλεψη από τους εκπαιδευτικούς, όπως είναι η αυλή, οι τουαλέτες, ο διάδρομος και η τάξη στο διάλειμμα.

Το 1 στα 10 παιδιά περίπου φοβάται και αγωνιά ότι θα πέσει θύμα εκφοβιστικών περιστατικών.

Από την έρευνα φάνηκε ακόμη ότι τα αγόρια είναι συχνότερα δράστες και θύματα του σχολικού εκφοβισμού, ο δράστης είναι συνήθως συνομήλικος με το θύμα, ελληνικής καταγωγής, με χαμηλή επίδοση στα μαθήματα και γενικά άσχημη συμπεριφορά μέσα και έξω από την τάξη. Το θύμα από την άλλη είναι πιο συχνά αγόρι, ελληνικής ή ξένης καταγωγής, με καλές επιδόσεις στο σχολείο, με κάποιες διαφορές από το συνηθισμένο τύπο του αγοριού-μαθητή στην ανάπτυξη ή στη συμπεριφορά.

Συγγενή αποτελέσματα κατέδειξε και έρευνα που πραγματοποιήθηκε κατά τα έτη 2007-2008 στο πλαίσιο του Διακρατικού Ευρωπαϊκού Προγράμματος «ΔΑΦΝΗ» με θέμα «Αξιολόγηση Αναγκών και Ευαισθητοποίηση για την Ενδοσχολική Βία και τον Εκφοβισμό, με φορέα υλοποίησης την Εταιρία Ψυχοκοινωνικής Υγείας του Παιδιού και του Εφήβου (ΕΨΥΠΕ) και την Παιδαγωγική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Στην Ελλάδα, σύμφωνα με στοιχεία αυτών των ερευνών, ποσοστό 10-15% των μαθητών, περισσότερο στο δημοτικό και το γυμνάσιο, είναι θύματα ενδοσχολικής βίας, 5% είναι οι θύτες, με τα αγόρια να έχουν την πρωτοκαθεδρία (3/1) και κυρίως σε περιστατικά σωματικής βίας, σε σχέση με τα κορίτσια, που εμπλέκονται σε περιστατικά λεκτικής βίας.

Η σχετική έρευνα σε δημοτικά σχολεία της Αθήνας, κατέδειξε ότι 22,5% των μαθητών έχουν υποστεί κάποια μορφή λεκτικού, σωματικού, σεξουαλικού ή άλλου τύπου εκφοβισμού και βίας,

με συχνότητα 2-3 φορές το μήνα ή περισσότερο, ενώ 10% των μαθητών παραδέχονται ότι έχουν ασκήσει βία ή εκφοβισμό στους συμμαθητές του.

Σε γυμνάσια της Θεσσαλονίκης, η έρευνα αποκάλυψε ότι περίπου 8% των μαθητών ασκούν λεκτική βία στους συμμαθητές τους και 4% σωματική.

Οι μαθητές αντίστοιχα δήλωσαν σε ποσοστό 12% ότι έχουν δεχθεί λεκτική βία, σε ποσοστό 7,7% ότι υπέστησαν διάδοση ψευδών φημών σε βάρος τους και 5,9% ότι υπέστησαν πρακτικές κοινωνικού αποκλεισμού από τις ομάδες ή τις παρέες του σχολείου.

Η πλειοψηφία των μαθητών-θυμάτων τείνει να μιλά για τις καταστάσεις εκφοβισμού πρώτα στους γονείς τους (62,5%), και μετά στους φίλους τους (42,5%) σπάνια μιλούν στους δασκάλους τους (27,5%), ενώ το 20%, δηλαδή ένα στα πέντε παιδιά, δεν μιλά σε κανέναν.

Η ίδια έρευνα αποκάλυψε ότι, σύμφωνα με τις απόψεις των μαθητών, κατά 81% γύρω από αυτό το πρόβλημα απουσιάζει η συνεργασία οικογένειας και σχολείου, καθώς και η ουσιαστική στήριξη είτε από το σχολείο είτε από την οικογένεια.

Εξάλλου μόλις το 38,9% των εκπαιδευτικών δήλωσε ότι είναι εκπαιδευμένο να αντιμετωπίσει ανάλογες καταστάσεις.

Επειδή το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού έχει ήδη λάβει ανησυχητικές διαστάσεις, όπως καταδεικνύουν πρόσφατες περιπτώσεις σε Θεσσαλονίκη και Σέρρες, που αποκάλυψαν παιδιά που ζούσαν χρόνια μέσα στο φόβο υπό τις απειλές σωματικής βίας συνομηλίκων τους και εξαναγκάζονταν να τους δίνουν χρήματα για να αποφύγουν την κακοποίηση.

Το Υπουργείο Παιδείας κατά τη διακυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, και ιδιαίτερα το Τμήμα Αγωγής Υγείας προώθησε προγράμματα και δράσεις που αποσκοπούν στην πρόληψη και τη διαχείριση περιστατικών εκφοβισμού. Παράλληλα, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, εποπτευόμενο από το Υπουργείο Παιδείας, πραγματοποίησε κατά την περίοδο Νοέμβριος 2005-Απρίλιος 2006 επιμορφωτικό πρόγραμμα με ιδιαίτερη έμφαση στην αντιμετώπιση των προβλημάτων επιθετικότητας και της βίας στο σχολικό περιβάλλον.

Επειδή σήμερα δεν υπάρχει από την πολιτεία οργανωμένο πρόγραμμα αντιμετώπισης του φαινομένου του σχολικού εκφοβισμού. Οι όποιες προσπάθειες εξαντλούνται σε φορείς που εφαρμόζουν σχετικά προγράμματα όπως η ΕΨΥΠΕ.

Επειδή είναι αναγκαία η λήψη μέτρων για την ευαισθητοποίηση, ενημέρωση και αντιμετώπιση του φαινομένου του σχολικού εκφοβισμού καθώς εγκυμονεί σοβαρές και καθοριστικές συνέπειες για την ψυχοκοινωνική ανάπτυξη και εξέλιξη τόσο των παιδιών που υφίστανται, όσο και αυτών που ασκούν βία ή εκφοβισμό.

Ερωτάται η κα. Υπουργός

1. Ποιες είναι οι προοπτικές αντιμετώπισης από το Υπουργείο του φαινομένου του σχολικού εκφοβισμού;
2. Κρίνεται από το Υπουργείο Παιδείας αναγκαία και βρίσκεται στις προθέσεις του η δημιουργία εθνικής πολιτικής για την πρόληψη του σχολικού εκφοβισμού και της ενδοσχολικής βίας;
3. Στο πλαίσιο αυτό, υπάρχει στον προγραμματισμό του Υπουργείου η λήψη αναγκαίων μέτρων όπως η έκδοση εγκυκλίου με γραπτές οδηγίες αντιμετώπισης του φαινομένου, η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, η ενίσχυση των εκπαιδευτικών περιφερειών με ειδικούς ψυχικής υγείας, η εκστρατεία ενημέρωσης παιδιών και γονέων για το φαινόμενο και τους τρόπους πρόληψης και αντιμετώπισής του, η εφαρμογή προγραμμάτων στα σχολεία για τον έλεγχο της βίας με την ενεργή συμμετοχή των μαθητών και των γονέων;

Αθήνα, 14/10/2011
Ο ερωτών βουλευτής

Σταύρος Καλαφάτης